

A másság terei. Kulturális tér-képek, érintkezési zónák a kortárs magyar és román irodalomban és filmben című projekt kiemelt célja volt a tér nyugati diskurzusainak a kelet-európai, posztkommunista térképződésekkel, térperformanciákkal való összemérése, olyan konceptuális keret létrehozása, amely segítségével a kelet-európai művészi produkciókban reprezentált „eltérő terek” kölcsönösen értelmezhetővé válnak. Ennek egyik megvalósulása a *Tér-elmélet-kultúra. Interdiszciplináris térelméleti szöveggyűjtemény*.

Az angol nyelven publikált *Contact Zones: Studies in Central and Eastern European Film and Literature* hat folyóiratszama a nemzetközi irányba történő közvetítést valósította meg, hasonlóan a háromnapos nemzetközi konferenciánk (lásd *Contact Zones. Transnational Encounters, Dialogues and Self-Representations in Contemporary Eastern European Cinema, Literature and Visual Cultures*, Budapest, 2017, szeptember 28–30.) anyagából válogatást közlő *Contact Zones: Between East and West. Studies in Postcommunist Cinema and Literature* című tanulmánykötethez (megjelenés alatt).

A több szinten is együttműködésen alapuló projekt egyszerre erősítette a magyar és román szakmai kapcsolatokat, a transzkulturális és lokális diskurzusok interferenciáját, továbbá a magyarországi egyetemek közötti együttműködést. (Öt egyetem oktatói és hallgatói vettek részt a projektben, a társprojekt révén a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Debreceni Tudományegyetem, a Szegedi Tudományegyetem és a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem.) A projekt mindezt interdiszciplináris szinten, az irodalom és vizuális kultúra alkotásaira, intermediális elméleteire fókuszálva valósította meg. Egyéni szinten kiemelkedő a publikációk (közel száz, a projektet jelző közlemény) és a közös panelekkel is történő konferencia-részvételek száma (hatvankettő). Ugyanakkor – dacolva a kutatói és oktatói pálya kelet-európai túlterheltségével – az együttműködési módozatoknak a felértékelődése is érzékelhető volt a projekt előrehaladtával: a közös tanácskozások fontossága, a meghívott előadókkal való diszkussziók, illetve az adott témára fókuszáló írott párbeszéd a folyóiratunkban. Az oktatásban történő disszemináció mellett a doktoranduszokat, egyetemi hallgatókat a projekt minden szintjére tudatosan bevontuk (fordítás, lektorálás, publikáció előkészítése, folyóirat- és kötetszerkesztés).

Eseményeinket, eredményeinket a folyamatosan frissített honlapunkon és a közösségi médiában is megosztottuk.

Publikációk

A projektet jelölő publikációk (lásd közlemények) a kölcsönös közvetítés célkitűzése szellemében angol, magyar és német nyelven íródtak. A magyar nyelvű tanulmányok a térfókuszú szaknyelv árnyalásához járulnak hozzá, nemzetközi szinten/irányba az angol és német nyelvű publikációk pedig a kelet-európai lokális tudás átfordíthatóságához.

A Tér-elmélet-kultúra. Interdiszciplináris térelméleti szöveggyűjtemény (szerk. Dánél Mónika, Hlavacska András, Király Hajnal, Vincze Ferenc. Eötvös Kiadó, Budapest, 2019. Online: <http://www.eltereader.hu/kiadvanyok/danel-monika-hlavacska-andras-kiraly-hajnal-vincze-ferenc-szerk-ter-elmelet-kultura/>) a térelmélet alapvető szakszövegeiből közvetít immár magyar nyelven és így hasznosítható lehet az oktatásban és szélesebb körben is. A négy tematikus egységre tagolt kötet a tér klasszikus, transzkulturális megközelítéseitől (pl. Homi K. Bhabha, Edward W. Soja, Doris Bachmann-Medick, Stuart Hall tanulmányai által) a specifikus

és/vagy lokális vonatkozású térértelmezések felé haladás elvét követi (pl. Maria Todorova, Ken Gelder, Codruța Cuceu szövegei révén). A kutatás koncepciójának szellemében tehát érvényesíti a nézőpontok egymásra rétegzésének elvét, vagyis az általános diszkurzív kereteket létrehozó térelméleti tanulmányok mellett ezen elméleti keretek mediális, kulturális, társadalmi nézőpontból történő vizsgálatára, reflexiójára, konkrét próbatételére vállalkozó szövegeket is közzé tesz. A kötet a kutatócsoport tagjai közötti szerves együttműködés eredménye: a tanulmányok jelentős részét a projekt résztvevői fordították, illetve lektorálták.

A projekt keretében a második évben megalapított angol nyelvű *Contact Zones: Studies in Central and Eastern European Film and Literature* folyóirat és ennek hat vállalt és publikált száma a nemzetközi irányba történő közvetítést valósította meg. (A lapszámokat lásd itt: <http://contactzones.elte.hu/journal>). A nemzetközi diszkurzív térbe való bekapcsolódást jelenti továbbá a Budapesten sikeresen megrendezett háromnapos nemzetközi konferencia anyagából válogatást közlő *Contact Zones: Between East and West. Studies in Postcommunist Cinema and Literature* című megjelenés alatt álló tanulmánykötet (szerk. Györi Zsolt, Király Hajnal, Palgrave MacMillan, 2020). Az összesen kilencvennégy publikációból, amelyekben a projekt feltüntetésre került, negyvenhárom angol nyelven jelent meg, ebből három tanulmánykötet (a fent jelzett mellett lásd: Strausz László: *Hesitant Histories on the Romanian Screen*, Palgrave MacMillan, 2017, illetve Kalmár György: *Formations of Masculinity in Post-Communist Hungarian Cinema: Labyrinthian Men*, Palgrave MacMillan, 2017), további kilenc tanulmány pedig német nyelven jelent meg (lásd: Vincze Ferenc: *Räumliche Praktiken und Grenzerfahrung. Praxis der Literaturgeschichtsschreibung der regionalen Literaturen in Südosteuropa*. In *Deutschsprachige Literatur im rumänischen Kulturraum (19.–21. Jahrhundert) / Interkulturelle Begegnungen*, szerk. Roxana Nubert – Graziella Predoiu – Ana-Maria Dascălu-Ro, 2017) és további nyolc pedig a Daniel Bühler, Stephan Krause, Dominik Hilfenhaus szerkesztésében megjelent *Klassiker Des Ungarischen Films* (Schüren Verlag, 2019) című kötetben (Dánél Mónika, Györi Zsolt, Király Hajnal, Margitházi Beáta, Sággy Miklós, Ureczky Eszter, Varga Balázs, Vincze Teréz tanulmányai).

Szintén ezen kiadó sorozatában a folyamatban lévő, román filmről szóló kötetben ugyancsak közreműködnek projekttagok, amely így a magyar-román-nemzetközi szakmai kapcsolatoknak a projekt lezárultával nem lezáruló egyik közös platformjaként értékelhető.

A társprojekttel közösen Kolozsváron megszervezett workshop (*Intermediality in Contemporary Central and East European Cinema*, Kolozsvár, 2016. május 30–31.) előadásainak egy részét is tartalmazó angol nyelvű kötet van előkészületben az Edinburgh University Pressnél, amelyet a társprojekt vezetője, Pethő Ágnes *Caught In-Between. Intermediality in Contemporary Eastern European and Russian Cinema* címmel szerkeszt. Mindezekon kívül a projekt időtartama alatt a csoport több tagja a kortárs magyar és román film és irodalom kulturális megközelítéseinek elismert szakemberévé vált, ami a külföldi szakfolyóiratok (*Studies in Eastern European Cinema*, *Shortfilm Studies*, *Acta Universitatis Transilvaniae*) és tematikus szerkesztett kötetek (*Cinematic Journeys* – Edinburgh University Press és a *Cultural Studies Approaches in the Study of Eastern European Cinema: Spaces, Bodies, Memories* – Cambridge Scholars Publishing) felkérései nyomán elkészült publikációkban is tükröződik. További nemzetközi együttműködések is kialakultak (lásd az Oslói Egyetemen zajló – *Probing the Boundaries of the (Trans)National. Imperial Legacies, Transnational Literary Networks and Multilingualism in East Central Europe* című – kutatást).

A projekt tagjainak termékeny együttműködéseként született meg és vált rendszeressé a harmadik évtől Szűcs Terézia javaslatára a *Contact Zones* folyóiratban (a harmadik lapszámtól) a kérdés-válasz szerkezetű írott párbeszéd valamely vitatott fogalom, téma vagy épp reprezentatív műalkotás kapcsán. A dialógus e fórumába a projekt tagjain kívül a kelet-európai film és irodalom kutatásának külföldi képviselőit is igyekeztünk bevonni, ezzel is az együttműködési módozatokat teremtve és erősítve. (Lásd: 'Eastern European' – a Changing Label/Term in a Changing Context?: <http://contactzones.elte.hu/eastern-european>; *Commemoration and the Space of the Family in Cristi Puiu's Sieranevada*: <http://contactzones.elte.hu/4-2-2>; *Recent Eastern European Crime Films*: <http://contactzones.elte.hu/5-2>; *Closing the Project: Processes, Experiences, Plans* <http://contactzones.elte.hu/2018-2>) A doktorandusz hallgatók ugyancsak bekapcsolódtak a tematikus párbeszédbe, illetve egyetemi hallgatókhoz hasonlóan további publikációik jelentek meg a lapszámokban. (Lásd 2016/1: Diána Sóki: *The Danube as Cultural Body/Space*; András Hlavacska: *Can Freud Cure Vampires? Therapy for a Vampire from the Perspective of Dracula's Psychoanalytic Readings*; Eszter Vidosa: *Transgressive Body in Hungarian Literature and film Matters of the Cyborg-phenomena*; 2016/2: Bence Kránicz: *False Gods. Superhero Myths and Graphic Storytelling in Contemporary Eastern European Cinema*; Vivien Magyar: *Myth and Stylistic Excess: Moments of Slippage in Contemporary Serbian Cinema*; 2017/2: Laura Marie Judge: *Through whose Looking Glass? Postcolonial Resonations in the Production and Festivalisation Processes of Contemporary Romanian Non-fiction Cinema*; 2018/1: Eszter Ureczky: *Crises of Care: Precarious Bodies in Western and Eastern European Clinical Film Dystopias*; András Hlavacska: *Dracula and the Mediaparadox*; Lilla Gregor: *Border Crossing in the Textual World of Ádám Bodor*.)

A szintén jelentős számú magyar nyelvű publikációk közül ki kell emelni a Debreceni Egyetem oktatói, Györi Zsolt és Kalmár György által szerkesztett konferenciaköteteket (lásd *Nemek és etnikumok terei a magyar filmben*, Debreceni Egyetemi Kiadó, 2018: <http://contactzones.elte.hu/wp-content/uploads/nemek-es-etnikumok-tere-a-magyar-filmben.pdf> és *Tér, hatalom és szubjektivitás viszonyai a magyar filmben*, Debreceni Egyetemi Kiadó, 2015: <http://contactzones.elte.hu/wp-content/uploads/Ter-hatalom-es-identitas-viszonyai-a-mag.pdf>), amelyeket sikeresen megszervezett konferenciák előztek meg. Ezen Debrecenben megrendezett konferenciák a projekttagok szakmai fórumai is voltak egyben. Megjelent Kalmár György *A férfiasság alakzatai a rendszerváltás utáni magyar rendezői filmben* című könyve is (Gondolat Kiadó, 2018). Dánél Mónika és Strausz László közösen szerkesztett a kortárs román filmre fókuszáló tematikus *Metropolis*-lapszámot, amely válogatott bibliográfiát is tartalmaz (lásd: *Metropolis. Filmelméleti és filmtörténeti folyóirat*, 2016/2. <http://epa.oszk.hu/03300/03349/00002/pdf/>).

A térelmélet és intermedialitás magyar szakdiskurzusához járul hozzá a projekt és a társprojekt keretében íródott két összegző szócikk, amely az oktatásban is hiánypótló *Média- és kultúratudomány* című kézikönyvben jelent meg (vö. Dánél Mónika, Vincze Ferenc: *Tér*, In. Kricsfalusi, Beatrix; Kulcsár, Szabó Ernő; Molnár, Gábor Tamás; Tamás, Ábel (szerk.) *Média- és kultúratudomány*, Ráció Kiadó, 2018, 173–193.; Dánél Mónika, Sándor Katalin: *Intermedialitás*, In. Uo. 283–287.) A senior kutatók további tanulmányai megtekinthetők a közleményekben, itt csupán a doktorandusz hallgatók publikációira irányítjuk a figyelmet. (Lásd Ureczky Eszter: *Nyögvenyelős gulyáskommunizmus: Az evés mint a késő-*

kádárkori hatalmi viszonyok, nemi szerepek és fogyasztási módok metaforája a Veri az ördög a feleségét című filmben. In. Györi Zsolt – Kalmár György (szerk.): *Tér, hatalom és identitás viszonyai a magyar filmben*, Debreceni Egyetemi Kiadó, 2015; Vidosa Eszter: Poszthumán testek. Bartók Imre: A patkány évein. In. Lajos Katalin, Tapodi Zsuzsa (szerk.): *Az idegenség diskurzusai*, Csíkszerda, 2017; Hlavacska András: Drakula és a médiumok: Drakula médiumidegensége két kortárs vámpírfilm tükrében, *Médiakutató: Médiaelméleti folyóirat*, 2018/1., 79–89.)

Konferenciák, workshopok, szemináriumok

A projekt harmadik évében 2017 szeptember 28. és 30. között nemzetközi konferenciát szerveztünk az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, *Contact Zones. Transnational Encounters, Dialogues and Self-Representations in Contemporary Eastern European Cinema, Literature and Visual Cultures* címmel. A konferencia ötven résztvevője hat országból érkezett, főként Romániából, de érkeztek kutatók Szlovákiából, Lengyelországból, Nagy-Britanniából és az Egyesült Államokból is. A plenáris előadásokat Mihaela Ursa-Pop, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Összehasonlító Irodalom tanszékvezetője *Cultures of Translation: Shared Peripherality in György Dragomán's and Radu Pavel Gheo's Fiction* címmel, Pethő Ágnes, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Filmművészet, Fotóművészet, Média Szak tanszékvezetője *Changing Strategies of In-Betweenness. Intermediality in Contemporary Eastern European Cinema* címmel, illetve KissPál Szabolcs, a Magyar Képzőművészeti Egyetem Intermédia tanszékének docense *From Fake Mountains to Faith. Political Geography, Symbolism and Religion in Hungary* címmel tartották meg. A plenáris előadások és a kialakított panelek előadásai a térség irodalmi, filmes és vizuális kultúráján belüli „érintkező zónáinak” elméleti és módszertani szempontjait járták körül. A kutatási projekt témájához híven számos komparatív, magyar és román műalkotásokat tárgyaló előadás szerepelt. Kerekasztal-beszélgetések révén alkotó művészek (írók, rendezők, színészek) is részt vettek a konferencián, és a többnyelvű, többkultúrájú kontaktzónák figurációit alkotói oldalról járták körül. (Lásd *Intersections of Spaces, Cultures, and Accented Literature* – résztvevők: Tompa Andrea, Radu Pavel Gheo, Mihaela Ursa-Pop; *Regional and Transnational Film* – résztvevők: Oana Giurgiu, Kocsis Ágnes, Doru Pop, Varga Balázs; *Acting, national cinema and the global market* – Anamaria Marinca színésznőt Strausz László kérdezte.) Kapcsolódó folyóiratok, tanulmánykötetek, illetve a közép- és kelet-európai térség irodalmából a projekt fókuszába illő fordításokat megjelentető marosvásárhelyi Lector Kiadó és kiadványai is bemutatásra kerültek. A konferencia előadásai közül jónéhány tanulmányként szerepel a fent jelzett megjelenés alatt álló angol nyelvű kötetben. A konferencia felhívása, programja és absztraktfüzete megtekinthető itt: <http://contactzones.elte.hu/archives/category/events/2017-en>, a képtár pedig itt: <http://contactzones.elte.hu/archives/2156>, illetve a konferencia minden eseményével együtt a közösségi médiában pedig itt: <https://www.facebook.com/contact.zones.elte/posts/484323605276710>.

A szélesebb közönségre fókuszáló disszemináció érdekében a konferenciánk keretében ám kihelyezett helyszínen, az Uránia Nemzeti Filmszínházban került sor Oana Giurgiu *Aliyah Dada* (2015) című dokumentumfilmjének magyarországi bemutatójára, amelyet Oana Giurgiu, Doru Pop és Margitházi Beáta szakmai beszélgetése, illetve közönségtalálkozó követett. A

projektet feltüntető rendezvény közleménye itt tekinthető meg az Uránia honlapján: <http://www.urania-nf.hu/film/aliyah-dada-vetites-kozonsegतालalkozoval>.

A konferencia utólagos reflexióira is hangsúlyt fektettünk, és az érintkező zónák értelmében készült el Kránicz Bence és Emanuel Modoc, két doktorandusz konferenciárésztevő közös összefoglalója (lásd: <http://contactzones.elte.hu/5-7>). Ugyanakkor Jason Hartford (Merton College) szintén a konferenciánk résztvevőjeként írt *Exploring the contact zone(s)* címmel beszámolót a *Studies in Eastern European Cinema* (2018, 9/3.) folyóiratban: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2040350X.2018.1485081>

Megvalósult a két tervezett workshop is. A kutatás első évében 2015. szeptember 18-án *A másság terei a kortárs magyar irodalomban* címmel került sor az elsőre, Kovács Flóra és Sággy Miklós révén a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán a csoport több szenior és junior tagjának részvételével. Meghívott előadó Faragó Kornélia, az Újvidéki Egyetem professzora, a tér és térhasználat irodalmi reprezentációinak szakértője volt, akinek *Migráns perspektívák, határszubsjektumok* című tanulmánya került megvitatásra, különös tekintettel a „határszubsjektum” fogalmának értelmezésére. A workshop programját lásd itt: <http://contactzones.elte.hu/archives/475> A második évben pedig megvalósult Kolozsváron, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemen a társprojekttel közös szervezésben az *Intermediality in Contemporary Central and East European Cinema* címet viselő második workshop is (2016. május 30–31.), ahol a két csoport tagjai a kelet-európai film földrajzi, stilisztikai és mediális „határátlépéseit” járták körül. A workshop meghívott előadói Christina Stojanova, a kanadai University of Regina oktatója és Ewa Mazierska, a prestoni University of Central Lancashire professzora voltak. A konferencia felhívását, programját, absztraktjait lásd: <http://film.sapientia.ro/en/conferences/intermediality-in-contemporary-central-and-east-european-cinema> és itt: <http://film.sapientia.ro/uploads/konferenciak/Intermediality%20Workshop-programme-final.pdf>, beszámolót és képparchívumot pedig itt: <http://contactzones.elte.hu/archives/881>. Kránicz Bence angol nyelvű beszámolóját pedig a *Studies in Eastern European Cinema* 2017, 3/7. számában: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2040350X.2016.1219169>.

A projektleírásban vállalt konferencián és workshopokon kívül a csoport debreceni tagjai, Győri Zsolt és Kalmár György két, a projekt témájához kötődő konferenciát szerveztek, amelyeken a csoport tagjai közös panelekkel vettek részt: 2014-ben a *Tér, hatalom és identitás viszonyai a magyar filmben* címmel, 2016-ban pedig *Nemiség és etnicitás a magyar filmben* címmel. Szintén a Debreceni Tudományegyetemen Győri Zsolt, angol nyelvű workshopot szervezett (2015. május 13.) *Eastern European Cinema in Focus: from state farms to blockhouse apartments* címmel, amelynek meghívott előadója Ewa Mazierska, a *Studies of Eastern European Cinema* folyóirat szerkesztője volt. Programot lásd itt: <http://contactzones.elte.hu/archives/293>. Strausz László pedig az Eötvös Loránd Tudományegyetemen szervezett konferenciát *Screen Memories. Representations of State Socialism and 1989 in Screen Media* címmel (2014. november 20–26.), amelyen a csoport több tagja is részt vett. Beszámolót lásd itt: <http://contactzones.elte.hu/archives/203>. A saját konferenciákon és workshopokon kívül a csoporttagok konferenciárészvételeinek száma a négy év alatt hatvankettő, amelyeknek több mint fele külföldi konferencia-részvétel volt. A *Contact Zones* egyes lapszámaiban a *Conference Report* részben beszámoló olvasható néhányról.

Az egyéni kutatómunka és a fent jelzett együttműködési módozatok mellett a csoport tagjai közös szemináriumokon, megbeszéléseken rendszeresen találkoztak, amelyek keretében,

a projekt szempontjából releváns műalkotást vagy elméleti témát vitattak meg, illetve megbeszélték az aktuális gyakorlati, szervezési teendőket. A csoporttagok közül vitaindítót tartott Dánél Mónika Dragomán György *Máglya* című könyvéről, Szűcs Teri Osztóján Béla *Átyn Jósának nincs, aki megfizessen* című regénye kapcsán és Vincze Ferenc a kortárs román irodalom magyar fordításairól és magyar recepciójáról.

Lásd: <http://contactzones.elte.hu/archives/284>

Külső előadókként a közös szemináriumok egyikén Hadas Miklós meghívott előadó az európai hegemon maszkulinitás változásairól tartott előadást, Pócsik Andrea *Átkelések. A romaképkészítés (an)archeológiája* című könyvét mutatta be. További meghívott előadó volt még Szentpéteri Márton, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem oktatója és Imre Anikó, a University of Southern California oktatója, akinek *TV Socialism* (2016) című kötetéről beszélgettünk. (Beszámoló: <http://contactzones.elte.hu/archives/category/esemenyek/2017-hu>, <http://contactzones.elte.hu/archives/2577>.) A közös vitafórumok az elméleti fogalmak feltérképezését is segítették, a belföldi és nemzetközi konferenciákon való részvétel, valamint az elméleti anyaggyűjtés mellett, amellyel párhuzamosan épült egy, a témával kapcsolatos pdf. fájlokat tartalmazó virtuális könyvtár.

Oktatás, disszemináció, együttműködés

A kutatási eredmények disszeminációjának legfontosabb fórumai a saját konferenciák és workshopok, a belföldi és külföldi konferenciákon való részvétel, a saját honlap és folyóiratszerkesztés, a belföldi és külföldi publikációk, valamint az oktatás voltak. Mind a négy egyetemen a projekt ideje alatt a senior kutatók a projekt témájára fókuszáló előadásokat, szemináriumokat tartottak, amelyeknek címét az időközi beszámolóba beírtuk. A projekt ideje alatt a csoport két junior tagja kezdte meg ösztöndíjas doktori képzését az ELTÉ-n (Kránicz Bence, Vidosa Eszter). Hlavacska András sikeres záróvizsgát tett a doktori programban szintén ugyanott, Ureczky Eszter pedig sikeresen megvédte disszertációját a Debreceni Tudományegyetemen. A doktori hallgatók a projekt egész ideje alatt részt vettek konferenciákon, szakszövegeket fordítottak, illetve aktívan bekapcsolódtak a saját konferenciának a szervezésébe, a fordításkötet, a honlap és a folyóirat adminisztrálásába, szerkesztésébe. Hlavacska András a Pesti Bölcsész Akadémián előadássorozatot tartott a projekt-témájából. Budai Csilla mesteri hallgató kortárs román és magyar regényeket összehasonlító témával nyert ÚNKP-ösztöndíjat (2017–2018), Hlavacska András szintén ÚNKP-ösztöndíjat nyert (2018–2019), amely így Drakula-témájának további kutatási fóruma lehet. Továbbá, ahogyan a korábbiakban is jelzésre került, a projekt eredményeinek az oktatásban történő közvetítése mellett a tágabb társadalmi megosztására is figyelünk, éppen ezért volt nyilvános kerekasztal-beszélgetésünk a projekt kutatási témájáról és ezzel együtt a *Contact Zones* és a kortárs román filmes *Metropolis* lapszámok bemutatója a Kelet Kávézóban (2017. május 30). Kránicz Bence beszámolója az eseményről itt olvasható: <http://contactzones.elte.hu/archives/1786>.

A nemzetközi együttműködés legfontosabb vonulata a kolozsvári, *Re-mediated Images as Figurations of Intermediality and Post-mediality in Central and East European Cinema* című projekttel (<http://film.sapientia.ro/en/research-programs/cncs-uefiscdi-pce-idei-research-program>) való együttműködés. Ennek keretében a *Figurations of Intermediality in Film* című,

a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemen, Kolozsváron tartott nemzetközi konferencia (2014. okt. 24–25.) kiváló alkalom volt a partner projekt tagjaival való találkozásra majd az együttműködésnek az elmélyítésére a következő évben a *The Real and the Intermedial* (2015. október 23–25.) című konferencián, illetve a fentebb említett közös workshopon. A 2015-ben Utrechtben megrendezett *Play, Perform, Participate* intermedialitás-konferencián két közös panellal, a 2015 júniusában tartott, a NECS (Network of European Cinema Studies) által Łódźban szervezett konferencián egy közös panellal vettünk részt. A társprojekt egyik tagja, Pieldner Judit által Csíkszeredában évente szervezett, *Homo Viator* (2015. ápr. 24–25.), *Idegen-Strange-Străinul* (2017. április 21–24.), *Border Crossings* (2018. ápr. 20–21.) című nemzetközi konferenciákon a projekt tagjai szintén rendszeresen részt vettek. A magyar és román irodalom kölcsönös közvetíthetősége szempontjából kiemelendő Vincze Ferenc munkája, aki a román–magyar fordításirodalom és a kelet-közép-európai próza szakértőjeként képviselte a csoportot több hazai és külföldi (bukaresti és kolozsvári) konferencián, illetve részt vett a román nyelvű magyar irodalomtörténet megírását előkészítő munkacsoport megbeszélésein Bukarestben. Király Hajnal 2016-tól rendszeresen tartott a kortárs magyar és román filmet összehasonlító kurzusokat a Sapientia Erdélyi Tudományegyetem Filmművészet, Fotóművészet és Média Szakának mesteri képzésén.

A projekt tervezetében vállaltakat a fentiek értelmében sikerült megvalósítani, ehhez azonban szükséges volt az igényelt fél éves meghosszabbítás is. A konkrét, olvasható, illetve megrendezett eseményeken túlmutatóan a projekt legfőképpen a nem magától értetődő és nem magától működő együttműködésre való igény tudatosulását is eredményezte a középgenerációs kutatókban.

Dr. Dánél Mónika